

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės**Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės**

Airija

1 Ką iš tikrųjų reiškia teisinė sąvoka „tėvų atsakomybė“? Kokios yra asmens, turinčio tėvų atsakomybę, teisės ir pareigos?

Teisinė sąvoka „tėvų valdžia“ (Airijoje vartojamas terminas „guardianship“) reiškia visas įstatymais, teismo arba teisiniu susitarimu suteiktas su vaiku susijusias teises ir pareigas. Tėvų valdžios turėtoji, be kita ko, priklauso su vaiko gerove susijusios globos teisės ir teisė bendrauti su vaiku.

2 Kaip paprastai nustatoma, kam priklauso tėvų atsakomybė už vaiką?

Paprastai susituokę vaiko tėvai kartu naudojami tėvų valdžia savo vaiko atžvilgiu. Jei tėvai nėra susituokę, dažniausiai tėvų valdžios turėtoja yra motina, tačiau tėvų susitarimu arba teismo sprendimu globėju gali būti paskirtas biologinis tėvas.

3 Ar gali būti tėvų atsakomybė paskirta kitam asmeniui, jeigu tėvai negali arba nenori vykdyti pareigų savo vaikams?

Taip. Vykdomoji sveikatos priežiūros institucija, padedama Vaiko ir šeimos paslaugų skyriaus TUSLA, gali prašyti apylinkės teismo priimti nutartį dėl būtinosios vaiko globos, jei vaikui nėra suėję 18 metų. Išimtiniais atvejais teismas gali paskirti globėją, kuris vykdytų tėvų valdžią, jei vienas iš tėvų nenori ar negali to daryti. Mirus vienam iš tėvų testamentu gali būti paskirtas vaiko globėjas – jis pasirenkamas pareiškus norą, testamentu papildymu arba skiriamas teismo sprendimu. Nepasirinkus globėjo, mirus vaiko tėvams arba jeigu jie nesugeba pasirūpinti vaiku, vykdomoji sveikatos priežiūros institucija, padedama Vaiko ir šeimos paslaugų skyriaus TUSLA, gali prašyti apylinkės teismo priimti nutartį dėl būtinosios vaiko globos, jei vaikui nėra suėję 18 metų.

4 Jeigu tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, kaip išsprendžiamas tėvų atsakomybės nustatymo ateiityje klausimas?

Jei vaiko tėvai nutraukia santuoką arba pradeda gyventi skyrium, dėl globos ir teisės bendrauti su vaiku sąlygos gali būti nustatytos tėvų susitarimu. Jei susitarti nepavyksta, tėvai gali kreiptis į teismą, kurio teisėjas gali priimti nutartį dėl globos ar teisės bendrauti su vaiku. Tais atvejais, kai vaiko globėjai yra abu tėvai, santuokos nutraukimas ar gyvenimas skyrium neturi poveikio, tačiau ištis išimtiniais atvejais ir tik tada, kai to reikia dėl vaiko gerovės, teismas gali panaikinti santuokos nesudariusius tėvui suteiktą tėvų valdžią.

5 Jeigu tėvai sudaro sutartį dėl tėvų atsakomybės, kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis, kad sutartis būtų teisiškai įpareigojanti?

Susitarimą dėl tėvų valdžios sudarę tėvai turi pateikti jį teismui ir gauti nutartį, perteikiančią šio susitarimo esmę, kad jis taptų teisiškai privalomas. Teismas turi įsitikinti, jog vaiko teisės bus tinkamai saugomos, nesvarbu, koks susitarimas būtų priimtas, o jei neįsitikina, kad vienas iš tėvų ar abu tėvai vykdo savo prievolės vaiko atžvilgiu, gali atsisakyti priimti nutartį. Tokiu susitarimu negalima panaikinti nė vieno iš tėvų su tėvų valdžia susijusio statuso.

6 Jeigu tėvai negali susitarti dėl tėvų atsakomybės, kokios alternatyvios priemonės padeda šį konfliktą išspręsti nesikreipiant į teismą?

Asmenys gali pasinaudoti neteisinais konfliktų sprendimo būdais, pvz., tarpininkavimu ar konsultacija.

7 Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, kokius su vaiku susijusius klausimus gali išspręsti teisėjas?

Teisėjas gali priimti sprendimą visais tokio pobūdžio klausimais, susijusiais su vaiko gerove, įskaitant klausimus dėl tėvų valdžios, globos ir teisės bendrauti su vaiku, tačiau jais neapsiribojant. Taip pat žr. pirmiau pateiktus klausimus Nr. 4 ir 5. Teismas negali panaikinti susituokusiems tėvams arba biologinei motinai suteiktos tėvų valdžios, tačiau teismas gali nustatyti naudojimosi tėvų valdžia sąlygas.

8 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa turi priklausyti tik vienam iš tėvų, ar tai reiškia, kad jis gali visus su vaiku susijusius klausimus spręsti nepasitaręs su antruoju iš tėvų?

Ne. Nors vienas iš tėvų, kuriam vienam yra suteiktos vaiko globos teisės, gali priimti sprendimus, susijusius su kasdiene vaiko priežiūra ir kontrole, globos teisių neturintis vienas iš tėvų, kuris yra vaiko globėjas, turi teisę konsultuoti visais vaiko gerovei įtakos turinčiais klausimais, pvz., kaip lavinti vaiką ir kur jis turėtų gyventi, tačiau neapsiribojant vien tik tuo.

9 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa priklauso abiem tėvams, ką tai iš tikrųjų reiškia?

Bendros globos teisės tėvams suteikiamos tais atvejais, kai tarp šalių nėra didelio priešiško; taip sudaromos sąlygos kartu priimti svarbius su vaiko gerove ir kasdiene jo priežiūra susijusius sprendimus. Tai nereiškia, kad kiekvienas iš tėvų turi teisę bendrauti su vaiku vienodą laiko tarpą; veikiau taip užtikrinama, kad abu tėvai vaiko atžvilgiu turėtų atitinkamų pareigų ir prievolių.

10 Į kokį teismą reikia kreiptis, jeigu norima pateikti pareiškimą dėl tėvų atsakomybės? Kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis ir kokie dokumentai turi būti pridėti prie pareiškimo?

Paprastai prašymą dėl tėvų valdžios pateikti norinčios šalys jį teikia apylinkės teismui (angl. *District Court*), tačiau kai kuriuos prašymus, nagrinėjamus kartu su santuokos bylomis, gali teikti apygardos teismui (angl. *Circuit Court*) arba Aukštajam teismui (angl. *High Court*). Aukštasis teismas turi išimtinę jurisdikciją spręsti su vaiko pagrobimu susijusius klausimus.

11 Kokia tvarka yra taikoma šiais atvejais? Ar galima pasinaudoti pagreitinoto proceso tvarka?

Taip. Į teismą galima kreiptis *ex parte* (nepranešus kitai šaliai) tais atvejais, kai vaikui kiltų pavojus, jei ieškovas apie tai praneštų atsakovui įprasta tvarka.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Taip. Teisinę pagalbą galima gauti pagal Civilinės teisinės pagalbos sistemą (angl. *Civil Legal Aid Scheme*). Taikant šią sistemą patikrinama materialinė padėtis.

13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl tėvų atsakomybės?

Taip. Galima apskųsti pirmosios instancijos teismo, t. y. teismo, kuriame pradėta nagrinėti byla, sprendimą. Tačiau paprastai neįmanoma apskųsti jokio apeliacinio teismo sprendimo.

14 Tam tikrais atvejais, kad būtų įvykdytas sprendimas dėl tėvų atsakomybės, gali prireikti kreiptis į teismą. Į kokį teismą reikia kreiptis ir kokia tvarka yra taikoma?

Asmenys, siekiantys, kad būtų vykdomas sprendimas dėl tėvų valdžios, turėtų susipažinti su atitinkamų teismų ar institucijos taikomomis taisyklėmis. Visais atvejais, išskyrus *ex parte* prašymus, siekiant priversti vykdyti sprendimą, būtina informuoti atsakovą apie ketinimą imtis bet kokių procesinių veiksmų.

15 Ką reikia padaryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl tėvų atsakomybės būtų pripažintas ir vykdomas šioje valstybėje narėje?

Žr. atsakymą į 14 klausimą.

16 Į kurį šios valstybės narės teismą reikia kreiptis norint užginčyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl tėvų atsakomybės pripažinimą? Kokios procedūros taikomos tokiais atvejais?

Į Aukštąjį teismą, kuriam priklauso visapusiška pirmosios instancijos jurisdikcija.

17 Kokios šalies teisė taiko teismas procese dėl tėvų atsakomybės, jei vaikas ar bylos šalys negyvena šioje valstybėje narėje arba yra skirtingų šalių piliečiai?

2000 m. Vaikų apsaugos (pagal Hagos konvenciją) įstatymu šioje srityje teisinė galia suteikta 1996 m. Hagos konvencijai dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje; šioje srityje taip pat taikomas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (Reglamentas „Briuselis IIa“).

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 16/04/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.